

Fony Kantil: 'De Tugunezen zijn volledig geïntegreerd'

Foto: Jacob Meltson

Tugunese minderheid viert feest in Westerbork

Door Michel Brandsma

WESTERBORK ■ Ze vormen misschien wel de minst bekende minderheid in ons land: de Tugunezen. Zaterdag komen ze bij elkaar op een reünie in Westerbork. "Er zijn nog tachtig Tugunezen over in Nederland", schat medeorganisator Fony Kantil (46) uit Drijber. "De rest is van gemengd bloed."

Fony was nog niet geboren toen de Oranjezinde, christelijke Tugunezen in 1950 vanuit het Javaanse dorpje Tugu naar Nieuw-Guinea vluchtten. Eén keer is ze terug geweest in het oude dorp, dat nu een buitenwijk is van Jakarta en waar nog maar een paar Tugunezen wonen. "Het kerkje is nog in goede staat. Ik heb het gastenboek gelezen en het kerkhof bezocht

met de bekende familienamen: Kantil, Abrahams, Pendjol...."

Ook op Nieuw-Guinea, waar de gevluchte dorpingen neerstreken aan de rand van de hoofdstad Hollandia, wonen bijna geen Tugunezen meer. Fony is er pas op bezoek geweest, voor het eerst van haar leven. "Ik ben daar geboren. Dat was toch wel een beetje thuiskomen." Op de eettafel pronkt een collectie exotische schelpen: meegenomen van daarginds.

Na Hollandia belandden de Tugunezen in Suriname, waar Fony tot haar achtste jaar heeft gewoond. De Nederlandse regering dacht dat de dorpingen zich wel thuis zouden voelen in zo'n tropische omgeving, maar dat pakte anders uit. "Het dorpje lag heel geïsoleerd, er was eco-

nomische tegenslag en de onderlinge spanningen liepen op", zegt Fony. Ze was nog maar een klein meisje, maar ze weet wel dat er vervelende dingen zijn gebeurd, daar in Suriname. Ruzies waarover de Tugunezen ook nu nog liever niet praten.

Nadat de situatie onhoudbaar was geworden, begonnen de Tugunezen aan de laatste etappe van hun merkwaardige wereldreis. Ze kwamen naar Nederland, waar ze gespreid werden gehuisvest zodat de hechte dorpsgemeenschap uit elkaar viel. "Maar de onderlinge banden zijn gebleven", zegt Fony, die druk in de weer is met het verzamelen van documentatiemateriaal over de langzaam verdwijnende Tugunese cultuur. "Ik behoor tot de laatste generatie echte Tugunezen. Er zijn

Geschiedenis

De Tugunezen komen oorspronkelijk uit het Javaanse dorpje Tugu, dat in de zeventiende eeuw door de Hollanders werd gesticht in de buurt van Batavia. De eerste bewoners waren voormalige slaven van de Portugezen, die een eigen cultuur ontwikkelden en nauwe banden aanknoopten met de Nederlanders. Toen Indonesië onafhankelijk werd, vluchtten veel Tugunezen naar Nieuw-Guinea. Zij bleven daar tot ook Nieuw-Guinea in 1962 onafhankelijk werd. Via

Nederland, waar ze één winter in kamp Westerbork woonden, reisden ze naar Suriname, maar in 1967 keerden ze terug naar Nederland. De NPS heeft in 1999 een radio-documentaire uitgezonden waarin programmamaakster Tanneke de Groot samen met twee Tugunezen de wonderlijke reis opnieuw maakt.

Meer info: www.togooe.com en www.omroep.nl/nps/radio/bijlage/1999/0812.html

steeds minder ouderen die kunnen vertellen over vroeger. Alleen de zoon van opa Tomasouw, het oude dorps-hoofd, spreekt nog onze oorspronkelijke mengtaal van Portugees en Javaans. Zelf de oudste Tugunezen hier praten behoortijk Nederlands. Wij zijn volledig geïntegreerd."

steeds minder ouderen die kunnen vertellen over vroeger. Alleen de zoon van opa Tomasouw, het oude dorps-hoofd, spreekt nog onze oorspronkelijke mengtaal van Portugees en Javaans. Zelf de oudste Tugunezen hier praten behoortijk Nederlands. Wij zijn volledig geïntegreerd."